

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการออมในประเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้ศึกษาพฤติกรรมการออม และปัจจัย ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสาร และทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีความใกล้เคียงดังนี้

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฝากเงิน

จากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวว่า รายได้รวมทั้งหมดที่ผู้บริโภค ได้รับในรูปแบบผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย และกำไร โดยรายได้นี้ผู้บริโภคอาจนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งอาจเก็บออมเอาไว้ ดังนั้น

$$\begin{aligned} Y &= C + S \\ \text{หรือ} \quad S &= Y - C \\ \text{กำหนดให้} \quad Y &= \text{รายได้} \\ C &= \text{การบริโภค} \\ S &= \text{การออม} \end{aligned}$$

2.1.1 ทฤษฎีการออมทรัพย์และการลงทุน

นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ได้อธิบายถึงทฤษฎีออมทรัพย์และการลงทุน (อ้างถึงใน รัตนา สายคณิต, 2536) ว่าเงินทำหน้าที่เป็นเพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (medium of exchange) เท่านั้น แสดงว่าไม่มีการออม (saving) ใดๆ ทั้งสิ้น เพราะเงินถูกใช้จ่ายหมด แต่ถ้าเกิดการออมขึ้น ก็แสดงว่าเงินจะทำหน้าที่เพิ่มขึ้นคือ หน้าที่เป็น “แหล่งสะสมมูลค่า” ด้วย และมองว่าการออมขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย โดยจะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกคือปริมาณเงินออมจะแปรผันตามระดับอัตราดอกเบี้ย กล่าวคือ ถ้าระดับอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นบุคคลหรือผู้บริโภคก็จะยินดีหรือพอใจที่จะออมเงินเพิ่มขึ้น โดยการลดการบริโภคลง ทั้งนี้เพื่อต้องการได้รับดอกเบี้ยซึ่งเป็นผลตอบแทนของการออมที่สูงขึ้น ดังนั้นถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง จึงทำให้คนต้องการออมเพิ่มขึ้นและทำให้เงินออมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถเขียนในรูปของฟังก์ชันการออมได้ดังนี้

$$S = f(R)$$

S คือ ปริมาณเงินออมทั้งหมด (saving)

R คือ อัตราดอกเบี้ย (rate of interest)

โดย ทฤษฎีการออมทรัพย์และการลงทุนแสดงให้เห็นว่า อัตราดอกเบี้ยมีผลต่อการออมทรัพย์ คือปริมาณเงินออมจะมีความสัมพันธ์ในเชิงแปรผันตามระดับอัตราดอกเบี้ย

2.1.2 ทฤษฎีความพึงพอใจหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง

Keynes (1936) ได้อธิบายถึงทฤษฎีความพึงพอใจหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง (liquidity preference theory) ว่า อัตราดอกเบี้ยจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์การถือเงิน (demand for money) และอุปทานของเงินในระบบเศรษฐกิจ (money supply)

สำหรับอุปสงค์การถือเงินนั้น เคนส์ ได้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลหรือหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจจะถือเงินไว้เพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

1. ต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายประจำวัน (transaction demand for money) สำหรับผู้บริโภคนั้น การถือเงินประเภทนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับรายได้และระยะเวลาที่จะจ่ายเงินงวดใหม่เป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้าประชาชนมีรายได้มากและระยะเวลาการจ่ายเงินแต่ละงวดห่างกันมาก ปริมาณเงินที่ต้องการถือไว้ใช้จ่ายประจำวัน เช่น ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าพักผ่อน และอื่น ๆ ก็จะมีมากขึ้น เพราะเมื่อรายได้มากแล้วความต้องการในการซื้อหาสินค้าหรือบริการก็ย่อมมากขึ้นด้วย ส่วนหน่วยธุรกิจก็จะเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ การถือเงินไว้ใช้จ่ายประจำวันจะมากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับขนาดของหน่วยธุรกิจและปริมาณการซื้อขายประจำวันของหน่วยธุรกิจนั้น ๆ เป็นสำคัญ เช่นเดียวกัน

2. ต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน (precautionary demand for money) การถือเงินประเภทนี้ของบุคคลหรือหน่วยธุรกิจจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับรายได้ สภาพแวดล้อม ตลอดจนโอกาสที่จะพึงบริการทางสังคมจากรัฐบาล กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้สูงหรือมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคตของตนมากก็จะเก็บเงินประเภทนี้ไว้มาก

3. ต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (speculative demand for money) การถือเงินประเภทนี้ของบุคคลหรือหน่วยธุรกิจจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับระดับอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบัน และการคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงระดับอัตราดอกเบี้ยในอนาคต กล่าวคือ ถ้าปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยมีระดับต่ำ หลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง จะมีค่าสูง ประชาชนจึงลงทุนซื้อหลักทรัพย์ไว้เป็นจำนวนมาก โดยคาดว่าระดับอัตราดอกเบี้ยจะสูงขึ้นในอนาคต (ราคาหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงจะต่ำลง) จึงขายหลักทรัพย์ก่อนที่ราคาหลักทรัพย์จะลดลง คือถือเงินเพื่อเก็งกำไรไว้มาก ในทางกลับกันคือ

ถ้าระดับอัตราดอกเบี้ยสูง ผลตอบแทนหรือราคาหลักทรัพย์จะมีค่าต่ำ ประชาชนจึงลงทุนซื้อหลักทรัพย์ไว้เป็นจำนวนน้อย หรือถือเงินสดเพื่อเก็งกำไรไว้น้อย โดยรอให้ระดับอัตราดอกเบี้ยลดลงจึงจะซื้อหลักทรัพย์มากขึ้นก่อนที่ราคาหลักทรัพย์จะสูงขึ้น

โดย ทฤษฎีความพึงพอใจหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงแสดงให้เห็นว่า ระดับรายได้มีอิทธิพลต่อการออมทรัพย์ คือถ้าระดับรายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การออมทรัพย์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นตาม

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าเงินออมเป็นส่วนแตกต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายเพื่อการบริโภค ดังนั้น ในการศึกษาการออมที่ผ่านมามีแนวคิดจากทฤษฎีว่าด้วยการบริโภคเป็นหลักในการอธิบาย ทฤษฎีดังกล่าว ได้แก่ ทฤษฎีสถิติฐานรายได้สมบูรณ์ของ Keynes (absolute income hypothesis) สถิติฐานรายได้เปรียบเทียบของ Duesenberry (relative income hypothesis) สถิติฐานรายได้ถาวรของ Friedman (permanent income hypothesis) และสถิติฐานวัฏจักรชีวิตของ Ando-Modigliani (Life-cycle hypothesis) ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของทฤษฎีได้ดังต่อไปนี้

2.1.3 สถิติฐานรายได้สมบูรณ์ (absolute income hypothesis)

ภายใต้ข้อสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (อ้างถึงใน รัตนา สายคณิต, 2536) ค่าใช้จ่ายในการบริโภคนั้นมีความสัมพันธ์กับรายได้สุทธิส่วนบุคคล และตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ ถือว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้จะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ทางจิตวิทยาพื้นฐาน โดยความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (marginal propensity to consume : MPC) จะเป็นบวกและน้อยกว่า 1 กล่าวคือ การบริโภคจะเพิ่มขึ้นเมื่อบุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นนั้นจะน้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น และ MPC ในระยะสั้นจะมีค่าน้อยกว่า MPC ในระยะยาว เนื่องจากในระยะสั้นการปรับตัวในการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้ นั้น จะทำได้ไม่สมบูรณ์ ถ้ารายได้เพิ่มขึ้นก็ไม่อาจบริโภคเพิ่มได้มากนัก หรือถ้ารายได้ลดลงการบริโภคก็ไม่ลดลงมากนัก เพราะผู้บริโภคไม่คุ้นเคยกับมาตรฐานการบริโภคอยู่ระดับหนึ่ง ส่วนในระยะยาวการปรับตัวของการบริโภคเป็นไปได้สมบูรณ์ MPC มีค่าสูงขึ้นจนกระทั่ง $MPC = APC$ (average propensity to consume)

ต่อมาแนวคิดของเคนส์ได้รับการขยายความเพิ่มเติมโดยนักเศรษฐศาสตร์คนอื่นๆ การพัฒนาทฤษฎีการบริโภคได้ทำกันมา โดยต่อเนื่อง แต่ส่วนมากก็ยังเห็นความสำคัญของรายได้ว่าเป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายในการบริโภค เพียงแต่ว่าบทบาทของรายได้ที่มีต่อการบริโภคนั้นแตกต่างกับความคิดของ เคนส์

2.1.4 สมมุติฐานรายได้เปรียบเทียบ (relative income hypothesis)

รากฐานของสมมุติฐานรายได้สมบูรณ์ (อ้างถึงใน รัตนา สายคณิต, 2536) ก็คือ ความโน้มเอียงที่จะบริโภคเป็นฟังก์ชันของระดับรายได้ ส่วนรากฐานของสมมุติฐานรายได้เปรียบเทียบคือ ความโน้มเอียงที่จะบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้เปรียบเทียบ นั่นคือ รายได้ที่เปรียบเทียบเทียบกับมาตรฐานแต่ก่อนบางอย่างในกรณีของข้อมูลแบบ time series หรือเปรียบเทียบกับรายได้ของกลุ่มอ้างอิงในกรณีของข้อมูลแบบ cross-section Duesenberry ได้ทำการวิเคราะห์โดยมีพื้นฐานอยู่บนสมมุติฐานรายได้เปรียบเทียบ 2 ประการคือ

1. ผู้บริโภคจะไม่สนใจมากนักกับระดับสมบรูณ์ของการบริโภค แต่เขาสนใจกับการบริโภคของเขาที่เปรียบเทียบกับปวงชนทั้งหมด

ข้อสมมุติ้นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ว่า APC ของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับตำแหน่งของเขาในการแจกแจงรายได้ บุคคลที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยจะพยายามให้มี APC สูงขึ้น เพราะเขากำลังพยายามที่จะทำให้ตัวของเขาให้เท่ากับมาตรฐานการบริโภคโดยเฉลี่ยของชาติ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีรายได้สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยจะมี APC ที่ต่ำกว่า เพราะเขาจะใช้รายได้ของเขาในสัดส่วนที่น้อยกว่า เพื่อจัดซื้อสินค้าบริโภคขนาดมาตรฐาน

2. การบริโภคในปัจจุบันมิได้ถูกอิทธิพลบังคับ เพียงแต่โดยระดับปัจจุบันของรายได้สมบูรณ์และรายได้เปรียบเทียบเท่านั้น แต่ยังถูกบังคับ โดยระดับของการบริโภคที่เคยบรรลุถึงในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้วด้วย เมื่อใดได้บรรลุถึงมาตรฐานการครองชีพที่สูงกว่า บุคคลก็พยายามที่จะดำรงไว้ ถึงแม้ว่ารายได้จะลดลง ในขณะที่รายได้สูงขึ้นบุคคลจะพยายามเลื่อนไหวไปสู่มาตรฐานการครองชีพที่สูงกว่า

2.1.5 สมมุติฐานรายได้ถาวร (permanent income hypothesis)

สมมุติฐานรายได้ถาวรถูกพัฒนาโดย Milton Friedman (อ้างถึงใน รัตนา สายคณิต, 2536) ได้อธิบายถึงแนวความคิดว่าเมื่อบุคคลมีรายได้ที่เกิดขึ้นจริงและการบริโภคที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งรายได้จริงนั้นสามารถ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน เป็นรายได้ถาวรที่เกิดจากผลตอบแทนของทรัพย์สินซึ่งรายได้ส่วนนี้สามารถไปใช้จ่ายเพื่ออุปโภคและบริโภคได้ โดยไม่กระทบต่อทรัพย์สินที่สะสมไว้ ส่วนรายได้ชั่วคราวเป็นรายได้ที่เกิดขึ้น โดยมีได้คาดหมาย หรือ เกิดขึ้นชั่วคราว ประกอบกับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนเช่นกัน คือ การบริโภคถาวรจะเป็นการบริโภคที่ขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร ส่วนการบริโภคชั่วคราวเป็นการบริโภคที่ไม่สามารถทราบได้ล่วงหน้า

2.1.6 สมมุติฐานวัฏจักรชีวิต (life-cycle hypothesis)

สมมุติฐานวัฏจักรชีวิต โดย Franco Modigliani (อ้างถึงใน รัตนา สายคณิต, 2536) ได้อธิบายถึงสมมุติฐานวัฏจักรชีวิตการตัดสินใจในการบริโภคของบุคคลก่อนข้างมีเสถียรภาพตลอดวงจรชีวิต เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดชีวิตเพราะเชื่อว่าการบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในขณะนั้นเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับกระแสรายได้ตลอดอายุขัยทั้งหมด คือ ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคตอีกด้วย ตามแนวความคิดของทฤษฎีนี้ บุคคลมักจะเก็บออมเงินไว้ในขณะที่ทำงาน เพื่อให้ได้เงินออมเพียงพอต่อแผนการบริโภค ซึ่งวางไว้สำหรับตอนเกษียณอายุ เมื่อบุคคลวางแผนจะบริโภคในระดับที่คงตัวตลอดชั่วอายุและรายได้ต่อปีก็มักจะคงตัวในช่วงที่มีงานทำ ดังนั้น เขาก็จะเก็บออมในเปอร์เซ็นต์ที่คงที่ ต่อรายได้ต่อปีของบุคคล ซึ่งสูงขึ้นในแต่ละปีก่อนข้างคงที่ก่อนที่จะเกษียณอายุ จึงทำให้การออมต่ำในช่วงปีแรก ๆ ที่เริ่มงาน และการออมจะสูงขึ้นในปีหลัง ๆ กล่าวคือ คนงานใหม่ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งคาดว่าจะรายได้ของคนจะสูงขึ้นตลอดเวลา นั้น มักจะมีความ โน้มเอียงในการบริโภคโดยเฉลี่ย หรือ APC (average propensity to consume) จะมีค่ามากกว่า 1 ในขณะที่ความ โน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (APC) ของผู้ที่ใกล้เกษียณอายุจะมีค่าน้อยกว่า 1 ซึ่งพฤติกรรมที่อธิบายมานี้สอดคล้องกับการศึกษาแบบภาคตัดขวางที่พบว่า บุคคลที่มีรายได้ต่ำจะมีแนวโน้มที่จะไม่ออม แต่ในทางกลับกันสำหรับบุคคลซึ่งมีรายได้สูง จะมีแนวโน้มที่จะออม ดังนั้น จึงคาดว่าความ โน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (APC) จะคงตัวตลอดเวลาถ้ากำลังแรงงานประกอบไปด้วยสัดส่วนคนวัยหนุ่มสาว วัยกลางคน และ วัยชราเท่า ๆ กัน

โดย ทฤษฎีการบริโภคตลอดช่วงอายุขัยแสดงให้เห็นว่า อายุมีอิทธิพลต่อการออมทรัพย์ คือระดับการออมต่ำในช่วงปีแรก ๆ ที่เริ่มงาน และการออมจะสูงขึ้นในปีหลังเมื่อมีอายุมากขึ้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัญชลี จันทรี (2529) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การออมของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2513 – 2527 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งการวิเคราะห์ใช้วิธีการทางสถิติ โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple linear regression) โดยอาศัยสมมุติฐานรายได้เปรียบเทียบกับของ Duesenberry สมมุติฐานรายได้ถาวรของ Friedman และ สมมุติฐานวัฏจักรชีวิตของ Andor – Modigliani ผลการศึกษาพบว่า ฟังก์ชันการออมตามสมมุติฐานของ Andor – Modigliani สามารถนำมาใช้ได้ดีที่สุด กล่าวคือ อัตราส่วน ของสินทรัพย์สุทธิต่อรายได้ มีแนวโน้มสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของ อัตราส่วนของ

การออมต่อรายได้ร้อยละ 82.26 และเมื่อนำเอาดอกเบี้ยเข้ามาในแบบจำลอง พบ ปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของการออมต่อรายได้ ได้ร้อยละ 86.91 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนของการออมต่อรายได้มากที่สุด ได้แก่ อัตราส่วนของสินทรัพย์ต่อรายได้ และจากการศึกษาค่าความโน้มเอียงของการออม หน่วยสุดท้าย ซึ่งจากการศึกษาตามสมมุติฐานของ Duesenberry สมมุติฐานรายได้ของ Friedman และสมมุติฐานรายได้ของ Andor – Modigliani ปรากฏว่าสมมุติฐานรายได้ของ Friedman ได้ค่าความโน้มเอียงในการออมมากที่สุด และจากการศึกษาพบว่าภาษีเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการกำหนดการออมของประเทศไทย และเมื่อมีการเก็บภาษีมากขึ้นจะทำให้การออมลดลง

ปวีตรา เบลญจกุล (2531) ศึกษาโครงสร้างและแนวโน้มของการออมของภาคเอกชนและภาษีอากร โดยใช้ข้อมูลทศดิกฤมิ ประเภทอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 – 2539 จากสำนักงานการพัฒนารัฐวิสาหกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณธนาการแห่งประเทศไทยและเอกสารอื่น ๆ ซึ่งวิเคราะห์ใช้สมการถดถอยและวิธีการคำนวณค่าความยืดหยุ่น พบว่าแหล่งที่มาของเงินออมส่วนเกิน เงินออมภาคครัวเรือน และ เงินออมภาคเอกชนมีแนวโน้มลดลง ด้านการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมและภาษีอากร ในกรณีของปัจจัยในการกำหนดการออมได้ทำการวิเคราะห์ตามสมมุติฐานของ Keynes และสมมุติฐานรายได้เปรียบเทียบของ Duesenberry สมมุติฐานรายได้ถาวรของ Friedman และสมมุติฐานวัฏจักรชีวิตของ Ando – Modigliani ในการศึกษาสมมุติฐานจะเอาอัตราดอกเบี้ยซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมตามแนวความคิด Mckinnon เข้าไว้ทุกแบบจำลอง ปรากฏว่าฟังก์ชันการออมตามสมมุติฐานของ Keynes มีความเหมาะสมกับข้อมูลของประเทศไทยมากที่สุดพบว่ารูปแบบสมการเหมาะสมกับข้อมูลร้อยละ 88.97 โดยที่การออมจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ปัจจุบันและอัตราดอกเบี้ย ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือระดับการออมขึ้นอยู่กับรายได้ แต่การเพิ่มขึ้นของการออมเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ และระดับการออมสูงขึ้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น

พลทิพ ไชยรพ (2534) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของประเทศไทย โดยอาศัยสมมุติฐานรายได้เปรียบเทียบของ Duesenberry เป็นหลักในการสร้างแบบจำลอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี 2514 – 2523 และประมวลผลข้อมูลในรูปแบบจำลองด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราส่วนรายได้ต่อการออมมากที่สุด ได้แก่ อัตราส่วนของระดับรายได้เปรียบเทียบ (รายได้ปัจจุบันต่อรายได้ปีที่ผ่านมา) รองลงมาคือการใช้จ่ายของภาครัฐบาลต่อรายได้ ภาษีทางตรงต่อรายได้ ภาษีทางอ้อมต่อรายได้ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

แนวโน้มของเวลา และการบริโภคของภาคเอกชนต่อรายได้ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเพิ่มเติมโดยพิจารณาแยกเป็นการออมของภาคเอกชนและภาครัฐบาล ในส่วนของภาคเอกชนพบว่า อัตราส่วนของรายได้เปรียบเทียบ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ อัตราส่วนการออมภาคเอกชนต่อรายได้ในทางเดียวกัน ส่วนภาครัฐบาลพบว่า อัตราส่วนของรายได้เปรียบเทียบไม่มีความสัมพันธ์ต่อการออมของภาครัฐบาล ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมรายได้ให้เกิดการออมแก่ภาครัฐบาลได้แก่ ภาษีทางตรงต่อรายได้ ภาษีทางอ้อมต่อรายได้ การบริโภคต่อรายได้ และอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

สนธยา นริสศิริกุล (2535) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมภาคครัวเรือนไทย ในการศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของภาคครัวเรือนไทย ผลการสอบถาม 560 ครัวเรือนแสดงว่าเหตุผลในการออมในทางสินทรัพย์ทางการเงิน ส่วนใหญ่คำนึงถึงความปลอดภัยและผลตอบแทนซึ่งได้รับมากกว่าการออม ส่วนเหตุผลในการออมในรูปเงินฝากกับสถาบันการเงินพบว่า เกิดจากความพอใจในด้านบริการต่าง ๆ และความเสถียรที่อาจเกิดขึ้น สำหรับเหตุผลในการออมนอกสถาบันการเงิน มีสาเหตุมาจาก ผลตอบแทนซึ่งได้รับมากกว่าการออมในสถาบันการเงิน ทางด้านจุดหมายในการออมกับสถาบันการเงิน ส่วนมากต้องการออมไว้เพื่อเป็นทุนการศึกษา การรักษาพยาบาล เพื่อใช้ในยามชราและเพื่อซื้อสังหาริมทรัพย์ สำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติทางด้านการออมที่กำหนดการออมของครัวเรือนที่มีนัยสำคัญคือ รายได้ต่อหัวจากแรงงาน อัตราตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ทางการเงินและสินทรัพย์ถาวรสุทธิ

เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2538) ศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกร ลูกค้า ๓๓๘. โดยปัจจัยเหล่านี้ประกอบด้วย รายได้ทรัพย์สินสุทธิ อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน ตลอดจนปัจจัยทางด้านแรงจูงใจในการออมของครัวเรือน ได้แก่ จุดมุ่งหมายในการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย ชรา หรือยามฉุกเฉิน และการออมเพื่อการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน หรือเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ การศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square) ใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง พบว่า รายได้และทรัพย์สิน สุทธิ เป็นปัจจัยกำหนดการออมครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ไม่มีผลต่อการออม รูปแบบการออมที่สำคัญของครัวเรือน คือการออมในรูปทรัพย์สินสภาพคล่อง ได้แก่ การถือเงินสด ฝากกับสถาบันการเงิน โดยมีเหตุผลในการออม คือ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย ชรา หรือยามฉุกเฉิน และเพื่อการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน

อรรวรรณ ยี่สาร (2538) ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด โดยแยกประชากร ออกเป็นกลุ่มที่รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน และกลุ่มที่รายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป และคาดการณ์ถึงสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนเมื่อรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งพยากรณ์แนวโน้มของสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนในอนาคตทั้งในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และในต่างจังหวัด โดยใช้ข้อมูลตามโครงการสำรวจเงินออมของฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2535/36 วิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยแบบพหุและประมาณการด้วยวิธียกกำลังสองน้อยที่สุดแบบถ่วงน้ำหนัก (weighted least square : WLS) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน ได้แก่ รายได้ประจำ และรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออม ได้แก่ รายได้ประจำและรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน อสังหาริมทรัพย์ เพศชายที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน และระดับการศึกษา ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนที่อยู่ในต่างจังหวัด ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน ได้แก่ รายได้ประจำ และรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน ทรัพย์สินทางการเงินสุทธิ และระดับการศึกษา และอาชีพ ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป นั้นปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมได้แก่ รายได้ชั่วคราวของครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา และคาดการณ์ว่าเมื่อระดับรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น สัดส่วนการออมต่อรายได้ (average propensity to save : APS) ของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จะสูงกว่าในต่างจังหวัด

ชารินี ฉัตรไชยสิทธิกุล (2543) ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนจังหวัดเชียงใหม่ โดยข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลปฐมภูมิจากการออกแบบสอบถาม และข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมของหน่วยงานต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างสมการเชิงซ้อนพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของภาคครัวเรือน คือรายได้ของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้มีความสัมพันธ์กับการออมของภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนขนาดของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมของภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้ามกัน

ไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543) ศึกษาการออมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการออกแบบสอบถามประชาชนในวัยทำงานอายุระหว่าง 20 ถึง 64 ปี จำนวน 400 ราย นำข้อมูลที่รวบรวมไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS for windows) ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการออมของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความถี่ในการออม ไม่นั่นอน วัตถุประสงค์การออมเพื่อเก็บไว้ใช้เวลาเจ็บป่วย โดยจะเลือกการออมทรัพย์กับธนาคารพาณิชย์ เพราะมีความมั่นคง รูปแบบการออมส่วนใหญ่เป็นแบบเงินฝากออมทรัพย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระดับรายได้ และอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved